

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Andreas Österlund, (andos9), Sjukhusfysiker

Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-03-02

Giltig till: 2026-06-30

Rutin för dokumentation av patientspecifika uppgifter för att registrera och dokumentera patientstråldoser från medicinska exponeringar

Västra Götalandsregionen har köpt in och beslutat att använda ett stråldosregistreringssystem (DOSE från Qaelum, Belgien) för att registrera, dokumentera och på olika sätt kunna analysera patientstråldoser.

För att tillmötesgå krav om rapportering och optimering från Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) krävs i många fall tillgång till längd och vikt för flertalet medicinska exponeringar. Längd och vikt behöver registreras vid undersökningarna på ett sådant sätt att de blir tillgängliga i stråldosregistreringssystemet. Även andra uppgifter såsom graviditet, amning, användande av gonadskydd och kompression behöver fyllas i på ett sådant sätt att det kan följas upp i de fall det är av betydelse för strålskyddet.

För vilka verksamheter gäller rutinen

För närvarande gäller rutinen för undersökningar inom Bild- och funktionsmedicin och all övrig röntgenvägled interventionell och annan verksamhet som använder AGFA Enterprise Imaging (EI) eller SECTRA IDS7 inom Västra Götalandsregionen.

För vilka undersökningar skall längd och vikt registreras?

Längd och vikt ska fyllas i i den utsträckning att diagnostiska standarddoser kan rapporteras till Strålsäkerhetsmyndigheten enligt föreskrift, samt för uppskattning av huddos i interventionell verksamhet med risk för höga stråldoser till huden.

För att säkerställa att data finns i tillräcklig utsträckning för att uppfylla kraven ovan, ha bättre möjlighet att jämföra stråldoser från undersökningar i regionen samt få bättre möjligheter till fördjupad övervakning och förbättrade möjligheter i optimeringsarbete föreslås dessutom en utökad registrering enligt följande:

Röntgen

Datortomografi

Alla undersökningar (Undersökningar av enbart huvud eller enbart extremiteter kan exkluderas)

Konventionell/ Genomlysning/ Angio- och intervention/ Operation

Undersökningar i Thorax/Buk/Bäckenområdet

Nuklearmedicin

PET/CT

Alla undersökningar

Övrig Nuklearmedicin inkl SPECT/CT

Alla undersökningar (undersökningar av huvud, sköldkörtel samt sentinel node kan exkluderas)

Var och hur?

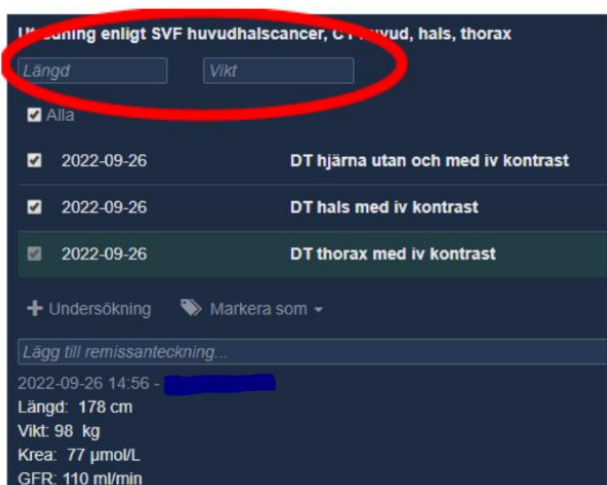
Längd och vikt registreras lämpligtvis i samband med undersökningen av röntgensjuksköterska, undersköterska, receptionist eller annan lämplig personal. Om längd och vikt fylls i direkt på modaliteten kommer det också synas i stråldosregistreringssystemet. Eventuellt kan vågar placeras ut i anslutning till undersökningsrummen så att patientens vikt kan anges

om den inte är känd. I de fall patientens vikt inte kan erhållas då är det bra om orsaken kan noteras i anteckningarna.

Sectra

Fälten som ska fyllas i hittas under fliken undersökning i Sectra IDS7, se bild nedan. Det är viktigt att de skrivs in med rätt enhet (**cm** respektive **kg**) i avsedda fält, det räcker inte att de finns i remissanteckningarna.

Om flera undersökningar är bokade på samma remiss fylls längd/vikt i på samtliga dessa undersökningar, om man fyller i fältet en gång. Dock behöver fälten fyllas i vid varje undersökningstillfälle, för att säkerställa att uppgifterna är aktuella.



Formulär för kompression, gonadskydd, graviditet och amning syns och blir tvingande att fylla i när detta är tillämpligt. Följande alternativ finns att välja:

| <i>Kompression och Gonadskydd</i> | <i>Graviditet och Amning</i> |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none">• Ja• Nej, medicinsk kontraindikation (använd när aktivt beslut tagits att åtgärden ej är möjlig, inte gör nytta eller kan påverka den diagnostiska informationen)• Nej, utrustning saknas/trasig | <ul style="list-style-type: none">• Ja• Nej• Ej kontaktbar patient• Jag glömde fråga• Administrativ undersökning |

- | | |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none">• Nej, jag glömde• Administrativ undersökning | |
|--|--|

Exempel på när Kompression krävs i IDS7:

The screenshot shows the 'Ländrygg' system interface. The 'Formulär' field is highlighted with a red circle and contains the text 'VGR Kompression'. Other fields include 'Bokad', 'Ansvarig', 'Metod', 'Påbörjad', and 'Godkänn'. The interface also includes a sidebar with navigation options like 'Påbörja', 'Slutför', 'Skicka', and 'Godkänn', and a bottom bar with various icons and buttons.

AGFA

Radiologi

I Agfa EI finns det fält för graviditet, gonadskydd, kompression, längd och vikt. Observera att detta behöver fyllas i på samtliga patientens bokade undersökningar som har kopplade bilder till sig. Om en bestrålning har flera bokningskoder behöver längd och vikt fyllas i på alla. Det går bra att fylla i detta fram till att undersökningen avslutas.

The screenshot shows the AGFA EI system interface. The 'Gravid', 'Gonadskydd', and 'Kompression' fields are highlighted with a red circle. Other fields include 'ID-kontroll på lab', 'LMA-nummer', 'Patientens längd', and 'Patientens vikt'. The interface also includes a sidebar with navigation options like 'Produkt' and 'Undersökningskommentar', and a bottom bar with various icons and buttons.

Viktigt att de skrivs in med rätt enhet (**cm** respektive **kg**) i avsedda fält, det räcker inte att de finns i remissanteckningarna.

Fält för gonadskydd, graviditet och kompression fylls i för de undersökningar där det anges i metodboken. Valet som finns för alla tre alternativen är blankt, ja, nej.

The screenshot shows a dropdown menu for the 'Gravid', 'Gonadskydd', and 'Kompression' fields. The options are 'Ja' and 'Nej'. The interface also includes a sidebar with navigation options like 'Produkt' and 'Undersökningskommentar', and a bottom bar with various icons and buttons.

För gonadskydd finns även valet “ska ej användas”.

Fältet för kompression finns inte för undersökningar vid Drottning Silvias barnsjukhus Barnsjukhuset då det här finns ett generellt undantag att använda kompression vid undersökningar av barn.

Nuklearmedicin

Uppgifter om längd, vikt, graviditet och amning fylls i och hämtas i journalblad för respektive undersökning. Viktigt att längd och vikt fylls i med rätt enhet (**cm** respektive **kg**). Nedan är ett exempel på journalblad från Barnfysiologen.

| Barnfysiologen | | Ventrikeltömning Journalblad | |
|--|---|-------------------------------------|------|
| Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus | | NM Ventrikeltömning, flytande, barn | |
| | | 2022-06-14 08:15:06 | |
| Personnummer: | 20200311K066 | | |
| Patientnamn: | KVINNA TEST | | |
| ID kontroll utförd: | <input type="checkbox"/> | | |
| Patienten är informerad om undersökningen: | <input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nej | | |
| | | <input type="text"/> | Sign |
| Patientens längd: | <input type="text"/> cm | | |
| Patientens vikt: | <input type="text"/> kg | | |
| Gravid: | <input type="checkbox"/> Nej <input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Ej aktuellt | | |
| Ammar: | <input type="checkbox"/> Nej <input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Ej aktuellt | | |
| Åt/drack senast kl.: | <input type="text"/> | | |
| Överkänslighet/Allergi: | <input type="checkbox"/> Nej <input type="checkbox"/> Ja, mot vad: <input type="text"/> | | |
| Känd soja eller jordnötsallergi: | <input type="checkbox"/> Nej <input type="checkbox"/> Ja | | |
| | | <input type="text"/> | Sign |

Ansvar och roller

Enhetschef eller motsvarande ansvarar för att personal informeras att längd/vikt ska fyllas i, besluta om detta ska göras i reception eller i samband med undersökningen och skapa förutsättningar för att det ska kunna göras.

Personal på undersökningsrum/reception (beroende på vad som beslutats lokalt) frågar/väger patienten i samband med undersökningen och fyller i det i patientadministrativt system eller direkt på modaliteten på ett sådant sätt att det följer med bilderna ner i BFR.

Sjukhusfysiker återkopplar till verksamheten om det saknas tillräckligt underlag för att kunna uppfylla myndighetskraven. Sjukhusfysiker finns också som stöd för olika frågor och nås via kontaktuppgifter nedan.

Varför behövs längd och vikt?

I Sverige finns det av Strålsäkerhetsmyndigheten framtagna Diagnostiska referensnivåer, som ska säkerställa att undersökningar som utförs har en rimlig stråldosnivå. Till grund för detta ligger Diagnostiska standardnivåer, som regelbundet samlas in per utrustning och rapporteras till Strålsäkerhetsmyndigheten. På så sätt ser man hur stråldosnivån på använd utrustning står sig i en regional samt nationell jämförelse, vilket är en stor hjälp i det lokala optimeringsarbetet av diagnostiska undersökningar. Diagnostiska standardnivåer bygger på medianen av stråldosen från ett specificerat antal undersökningar av patienter med känd längd och vikt, varför detta är nödvändiga parametrar. De måste vara registrerade på ett sådant sätt att uppgifterna är aktuella och kan skickas till regionens stråldosregistreringssystem, vilket de blir om denna rutin följs.

Storleken på patienten är generellt en betydande faktor som avgör vilka exponeringsparametrar som krävs och därmed vilken stråldos patienten erhåller. Ofta används idag dosautomatik som anpassar exponeringen efter patientens storlek och täthet. När man jämför patientstråldoser med varandra är det därför viktigt att känna till patienternas längd och vikt, dvs BMI (Body Mass Index), för att jämförelserna skall bli just jämförbara. Detta kommer ligga till grund för stråldosoptimering av undersökningar och utredning av avvikande stråldosvärden.

Utöver detta finns krav på att relevanta stråldosparametrar för vissa undersökningar ska registreras i patientens journal, exempelvis när det finns risk för höga stråldoser till huden. Följs denna rutin så lagras de på ett korrekt sätt.

För mer detaljerad information om myndighetens krav, se [SSMFS 2018:5 Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om medicinska exponeringar](#) (publicerad 2023-10-17) och som är en konsoliderad version med ändringar införda t.o.m. SSMFS 2023:3 *Föreskrift om ändring i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (2018:5) om medicinska exponeringar*. För Diagnostiska referensnivåer se Bilaga 1.

Insamlad data, dvs Diagnostiska standardnivåer, presenteras i [DosReg](#), som är Strålsäkerhetsmyndighetens insamlingsverktyg.

Kontaktpersoner

Regionens kontaktpersoner på de olika förvaltningarna nås via:

NU-sjukvården: nu.sjukhusfysiker@vgregion.se

SKAS: skas.bfm.sjukhusfysik.rontgen@vgregion.se

SU rtg: su.rontgenfysik@vgregion.se
SU nm: su.mft.nm-fysik@vgregion.se
SV: sv.sjukhusfysiker@vgregion.se
SÄS: sas.sjukhusfysiker@vgregion.se

Framtagen av: Andreas Österlund, sjukhusfysiker NU-sjukvården och
Anne Thilander Klang, universitetssjukhusöverförstesjukhusfysiker SU.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Andreas Österlund, (andos9), Sjukhusfysiker

Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Dokument-ID: SSN12865-780821730-333

Version: 3.0

Giltig från: 2026-03-02

Giltig till: 2026-06-30